

Risikorapport 2018

PenSam Bank | CVR-nr. 13 88 46 76 Hjemsted Farum

Indhold

1. Risikoprofil	3
2. Risikostyring	3
3. Kapitalstyring og solvensbehov	5
3.1. Kapitalgrundlag	5
3.2. Risikovægtede eksponeringer	6
3.3. Solvenskrav og det tilstrækkelige kapitalgrundlag	6
4. Kreditrisiko	9
5. Markedsrisiko	15
6. Operationel risiko	16
7. Likviditetsrisiko	16
8. Anvendelsesområde	17

Formål og erklæringer

Formålet med denne rapport er at redegøre for PenSam Bank's risiko- og kapitalstyring. Rapporten er udarbejdet i overensstemmelse med oplysningskravene i Bekendtgørelse om opgørelse af risikoeksponeringer, kapitalgrundlag og solvensbehov og giver en beskrivelse af de væsentligste risici, banken er eksponeret over for.

I henhold til bekendtgørelsen skal PenSam Bank offentliggøre de i bilag 2 anførte oplysningskrav minimum halvårligt. Det vurderes løbende, om der er behov for at offentliggøre oplysningerne hyppigere. Rapporteringen offentliggøres samtidig med årsrapporten og halvårsrapporten. I forbindelse med halvårsrapporten er det dog kun en del af den fulde risikorapport, der offentliggøres.

Rapporten opfylder sammen med årsrapporten bankens forpligtelser i henhold til

oplysningskravene under søjle III i CRR forordningen.

Pengeinstituttets bestyrelse og direktion har den 21. februar 2019 godkendt risikorapporten for 2018.

Det er bestyrelsens vurdering, at pengeinstituttets risikostyring er tilstrækkelig og giver sikkerhed for, at de indførte risikostyringssystemer er tilstrækkelige i forhold til pengeinstituttets profil og strategi.

Det er endvidere bestyrelsens vurdering, at nedenstående beskrivelse af pengeinstituttets overordnede risikoprofil i tilknytning til pengeinstituttets forretningsmodel, strategi samt nøgletal, giver et retvisende og dækkende billede af bankens risikostyring.

1. Risikoprofil

PenSam Bank er et 100% ejet datterselskab af PenSam Liv A/S og dermed en del af PenSam koncernen. Koncernstrukturen er beskrevet i bankens årsrapport, som udgives samtidig med nærværende risikoreport. En overordnet beskrivelse af bankens kunder og dens produkter findes ligeledes i årsrapporten.

PenSam Bank er en privatkundebank, der udbyder enkle og gennemskuelige bankprodukter og -services. Den primære kundegruppe er FOA faggrupper, deres familier og husstandsmedlemmer.

Produkterne omfatter lån og kreditter til finansiering af bil, andels- og ejerbolig samt forbrug (herunder realkreditbelåning via Totalkredit). Endvidere yder PenSam Bank

indirekte garantier til kunder igennem udstedelse af bil- og boligkøbsbeviser. Derudover tilbyder PenSam Bank en række indlånsprodukter til frie midler i form af almindeligt indlån, opsparingskonti og forskellige former for pensioner. Endelig tilbyder PenSam Bank produkter til arbejdsmarkedspensioner.

PenSam Bank har i alle henseender tilstræbt at forenkle produkter og processer omkring håndteringen af kundernes behov, hvilket betyder, at PenSam Bank som udgangspunkt har et lavt risikoniveau.

PenSam Bank ønsker en effektiv og ansvarlig drift af selskabet, hvilket medfører at alle væsentlige risici skal håndteres i henhold til det ønskede risikoniveau.

Tabel 1. Tilsynsdiamanten

	Tilsynsdiamanten	Værdi pr. 31.12.2018
Summen af store eksponeringer	max. 175%	41,6%
Udlånsvækst	max. 20%	14,7%
Ejendomseksponering	max. 25%	0,0%
Funding ratio	max. 100%	65,7%
Likviditetspejlemærke	min. 100%	962,0%

2. Risikostyring

2.1. Risikostyringspolitik

Bestyrelsen i PenSam Bank har vedtaget en politik for risikostyring hvori de væsentligste risikokategorier, som PenSam Bank er eksponeret mod, samt rammerne for disse er defineret. Desuden fastsættes ansvarsområder, formål, processer og rapporteringsprocedurer for risikostyringen i PenSam Bank.

De væsentligste risikokategorier for PenSam Bank er følgende:

- Kreditrisiko: Risikoen for at banken lider tab som følge af, at en udlåns-

kunde eller anden modpart misligholder sine forpligtelser overfor banken.

- Markedsrisiko: Risikoen for tab som følge af kurs- eller prisændringer.
- Likviditetsrisiko: Risikoen for at banken på kort eller langt sigt ikke har tilstrækkelig likviditet til at dække sine forpligtelser.
- Operationel risiko: Risiko for tab som følge af u hensigtsmæssige eller mangelfulde procedurer, menneskelige eller systemmæssige fejl eller som følge af eksterne begivenheder inkl. retslige risici.

Der er i PenSam Bank vedtaget et sæt bevillingsrammer, for så vidt angår både investeringsaktiverne og kreditgivningen. Bestyrelsen har givet direktionen en ramme, inden for hvilken den kan disponere. Rammen er videredelegeret til relevante medarbejdere, som kan disponere inden for denne. Større engagementer skal behandles af bestyrelsen.

Retningslinjerne fra bestyrelse til direktion er videredelegeret til medarbejderne i form af forretningsgange på de væsentligste forretningsområder samt bevillingsbeføjelser. Der er i den forbindelse også udarbejdet forretningsgange omhandlende hvidvask og terrorfinansiering.

2.2. Risikostyringsfunktionen og andre relevante funktioner

PenSam Bank har outsourcet en del af administrationen til den koncernforbudne virksomhed PenSam A/S. Bankens risikostyring samt regnskabsmæssige opgaver håndteres således af Resultatcenter Finansiell Styring mens Bankens formueforvaltning varetages af Resultatcenter Investering. Chefen for risikostyring er udpeget som risikoansvarlig for PenSam Bank.

Den risikoansvarlige i PenSam Bank har som overordnet ansvar for at sikre en effektiv risikostyring i forhold til de risikobehæftede aktivitetsområder samt sikre et effektivt internt kontrolmiljø. Den risikoansvarlige har ansvaret for opgaverne i risikostyringsfunktionen, som omfatter:

- Tilrettelægge og vedligeholde risikostyringsprocessen
- Vurdere om der er sammenhæng mellem forretningsmodel, politikker, retningslinjer og reelle risici
- Indsamle, vurdere og rapportere utilsigtede hændelser

- Udarbejde solvensopgørelser
- Vurdere principper for opgørelse af risici og anvendte modeller

Der er endvidere udpeget en compliance-ansvarlig, som er ansvarlig for opgaverne i compliancefunktionen. Opgaverne i compliancefunktionen omfatter i henhold til ledelsesbekendtgørelsens § 17:

- Overvåge, kontrollere og vurdere om selskabets metoder, procedurer og eventuelle afhjælpningsforanstaltninger er effektive til at opdage og mindske risikoen for manglende overholdelse af gældende lovgivning, markedsstandarder eller interne regelsæt (compliance-risici).
- Rådgive og bistå ledelsen og de personer der har ansvaret for de enkelte complianceområder med at sikre, at lovgivning, markedsstandarder og interne regelsæt overholdes.

Alle væsentlige risikoområder samt den finansielle risikorapportering, rapportering omhandlende hvidvask og terrorfinansiering, hændelser og kontroller behandles løbende af direktionen for PenSam Bank samt Bankens risikoansvarlige.

Den daglige rådgivnings- og kreditgivningsfunktion er forankret i Forretningsenhed Bank. Chefen for kreditkontoret i PenSam Bank referer samtidig til finansdirektøren og til forretningsdirektøren for Forretningsenhed Bank, som begge referer direkte til direktionen.

Der er etableret interne kontroller, som skal sikre, at alle væsentlige aktiviteter på kreditområdet, herunder bevillingsgrundlaget, kvaliteten af bevillingsprocessen, efterlevelse af kreditpolitikken og forretningsgang for kreditgivning, overholdes. Kontrollerne udføres løbende af kreditkontoret og skal

sikre, at alle med bevillingsbeføjelser bliver kontrolleret. Da PenSam Bank er en forholdsvis lille organisation og der er krav om funktionsadskillelse, kontrollerer Risikostyring ligeledes, at kreditgivningen sker på betryggende vis.

Tabel 2. Løbende rapportering på bestyrelsesniveau

Område	Frekvens
Kreditrisici	Kvartalsvis
Finansiell risikorapport (solvens, kapital, og likviditet)	Kvartalsvis
ICAAP	Årlig
Likviditetsrisici	Kvartalsvis
ILAAP	Årlig
Genopretningsplan	Årlig

Der udarbejdes ligeledes månedlig performancerapportering, som tilgår ledende medarbejdere og direktionen.

3. Kapitalstyring og solvensbehov

PenSam Bank har siden 2005 indberettet tilstrækkeligt kapitalgrundlag og individuelt solvensbehov, som det også følger af lovgivningen. Der er i opstillingen af metode og model taget hensyn til arten, størrelsen og kompleksiteten af PenSam Bank's forretninger.

Det er Bankens målsætning at have en solvensoverdækning på minimum 1,25% point i forhold til det til enhver tid gældende lovkrav inklusive lovpligtige buffere. Der er endvidere fastsat en blød grænse på 3,75% point i PenSam Bank's genopretningsplan. Såfremt de interne grænseværdier for sol-

2.3. Rapportering

Bestyrelsen modtager og godkender løbende rapportering på alle væsentlige risikoområder i PenSam Bank med følgende frekvens:

vensprocenten brydes, medfører det iværksættelse af tiltag til genopretning af Bankens solvens.

Opgørelsen af solvensbehovet suppleres løbende med interne stresstests samt større årlige stresstests i forbindelse med udarbejdelsen af forretningsplanen og genopretningsplanen, der er godkendt af bestyrelsen.

3.1. Kapitalgrundlag

Banken har en simpel kapitalstruktur, idet kernekapitalen alene er udgjort af aktiekapital og overført overskud.

Tabel 3. Opgørelse af kapitalgrundlag, ultimo 2018.

Alle beløb i t. kr.

Aktiekapital	60.000
Overført fra tidligere år	190.800
<i>Egentlig kernekapital før fradrag</i>	<i>250.800</i>
Årets underskud	-1.782
Foreslået udbytte	0
Øvrige fradrag	0
<i>Egentlig kernekapital efter fradrag</i>	<i>249.018</i>

Banken har ikke supplerende kapital eller andre fradrag i kapitalgrundlaget end de nævnte.

3.2. Risikovægtede eksponeringer

Bankens risikovægtede eksponeringer opgøres i overensstemmelse med Bekendtgørelse om opgørelse af risikoeksponeringer, kapitalgrundlag og solvensbehov. I bereg-

ningen af de vægtede eksponeringer indgår kreditrisici, markedsrisici samt operationelle risici. Opgørelsen af de vægtede poster fremgår af tabel 4 nedenfor.

Tabel 4. Vægtede poster, ultimo 2018.

Alle beløb i t. kr.

Vægtede poster med kredit-, modparts-, udvandings- og leveringsrisiko	1.208.475
Vægtede poster med markedsrisiko	132.329
Vægtede poster med operationel risiko	127.824
<i>Vægtede poster, i alt</i>	<i>1.468.628</i>

PenSam Bank anvender standardmetoden til opgørelse af eksponeringer med kreditrisiko og markedsrisiko.

De vægtede poster med operationelle risici beregnes på baggrund af 15% af basisindikatoren. Basisindikatoren defineres som et 3-årigt gennemsnit af summen af nettorenteindtægter og ikke-renterelaterede nettoindtægter.

3.3. Solvenskrav og det tilstrækkelige kapitalgrundlag

Solvensbehovet er PenSam Banks egen vurdering af kapitalbehovet som følge af de risici, som banken påtager sig. Vurderingen udgør bankens ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process). I ICAAP identificeres de risici, som banken er eksponeret overfor, og det vurderes hvorvidt specifikke risici kan mitigeres med interne processer eller må afdækkes med kapital.

Metoden til opgørelsen 8+-metoden i henhold til Finanstilsynets vejledning om tilstrækkeligt kapitalgrundlag og solvensbehov for kreditinstitutter.

I 8+-metoden opgøres det individuelle solvensbehov som 8% af de risikovægtede

eksponeringer med tillæg på de områder, hvor banken har særlige risici. Med andre ord antages almindelige risici at være dækket af 8%-kravet (søjle I), og der skal derfor tages stilling til, i hvilket omfang banken har risici derudover, som nødvendiggør et tillæg i solvensbehovet (søjle II).

I vurderingen af områder, hvor Banken kan have særlige risici, der ikke kan antages at være dækket af 8% kravet, indgår:

1. Kreditrisiko. I vurderingen indgår:
  - i. *Store kunder med finansielle problemer*
  - ii. *Særlige kreditrisici for øvrige kunder*
  - iii. *Koncentrationsrisiko på individuelle engagementer, geografi, brancher eller på sikkerheder*
2. Markedsrisiko. I vurderingen indgår:
  - i. *Renterisiko*
  - ii. *Aktiekursrisiko*
  - iii. *Valutarisiko*
3. Likviditets- og fundingrisiko.
4. Operationel risiko.
5. Indtjeningsrisiko.
6. Risiko for høj udlånsvækst.

Kreditrisiko

Store kunder med finansielle problemer defineres her som kunder med et samlet engagement på mere end 2% af kapitalgrundlaget. På nuværende tidspunkt har PenSam Bank ingen sådanne kunder, hvorfor banken ikke medregner et tillæg ud over 8%-kravet. For så vidt angår koncentrationsrisikoen på individuelle engagementer, medregner banken et tillæg hertil, hvis bankens 20 største engagementer udgør mere end 4% af den samlede eksponeringsmasse, jf. Finanstilsynets vejledning om tilstrækkeligt kapitalgrundlag og solvensbehov for kreditinstitutter.

Banken har ikke nævneværdige eksponeringer ud over detailsegmentet. Dårlige konjunkturer i en eller flere brancher tillægges således ikke større betydning.

Kredit- og sikkerhedsporteføljen betragtes hovedsageligt som veldiversificeret - dog med en relativt stor eksponering mod andelsboliger i hovedstadsområdet. På grund af den store koncentration i dette segment, medtages et tillæg for koncentrationsrisiko på udlånet til andelsboliger. Det skal dog bemærkes at sikkerhederne i andelsboliger hovedsageligt ligger i intervallet 0-80%. Banken indhenter i dag elektroniske regnskaber på andelsboligforeningerne, og arbejder løbende på at forbedre metoderne til værdiansættelse af foreningerne

Kreditrisici medtages i bankens interne stresstest i form af ændringer i udlånsvolumen på grund af vækst i udlån og garantier såvel som forhøjet træk på kreditter samt en stigning i nedskrivningsprocenten.

Markedsrisiko

Markedsrisikoen i PenSam Bank består hovedsageligt af renterisiko. Denne stammer fra placering af overskudslikviditeten

fra indlånsoverskud i likvide fondsaktiver. Bankens investeringsportefølje er udelukkende placeret i DKK denominerede aktiver af høj kreditkvalitet. Igennem investeringspolitikken og de dertil hørende retningslinjer er der sat grænser for renterisikoen, som generelt tilstræbes at være lav. Afledt af risikoappetitten styres den maksimale varighed og kreditspændet af obligationsporteføljen igennem investeringsstrategien. Da obligationsporteføljen udgør en væsentlig del af Bankens balance, kan renterisikoen i forhold til basiskapitalen dog godt være væsentlig, selv ved lave varigheder. Der indregnes på nuværende tidspunkt et tillæg til solvensbehovet for renterisiko baseret på den maksimale rammeudnyttelse de seneste 12 måneder.

Markedsrisici medtages i bankens interne stresstest.

Likviditetsrisiko

I 8+-metoden skal et pengeinstitut alene medregne et tillæg til likviditetsrisiko, hvis det er afhængigt af likviditet fra professionelle aktører, jf. Finanstilsynets vejledning om tilstrækkeligt kapitalgrundlag og solvensbehov for kreditinstitutter. Det sidste er ikke tilfældet for PenSam Bank. Der udføres løbende stresstests af Bankens likviditet.

Operationel risiko

Banken tager udgangspunkt i Lokale Pengeinstitutters (LOPI) praktiske tilgang til vurdering af, hvorvidt der er behov for at medregne et tillæg for overnormale operationelle risici. Ved denne tilgang tages udgangspunkt i en liste på 18 potentielle kilder til operationelle risici. Manglende overholdelse af ét eller flere punkter på listen bør give anledning til vurdering af, om der skal medregnes et tillæg herfor.

En mindre del af bankens IT-drift håndteres i egenudviklede systemer, hvilket begrundes et tillæg for operationel risiko på 0,1% af de samlede risikovægtede eksponeringer. Der pågår aktiviteter for at reducere den operationelle risiko forbundet hermed. Da PenSam Bank A/S har væsentligt øget antallet af medarbejdere i 2018 medtages yderligere et tillæg på 0,1% af de samlede risikovægtede eksponeringer for forhøjet medarbejderomsætning indtil gennemsnitsanciennitet af nye medarbejder er på 1 år. Udover ovennævnte punkt, giver listen over kilder til operationelle risici ikke anledning til overvejelser om yderligere tillæg.

Indtjeningsrisiko

For at tage højde for eventuelle tab og eventuel utilstrækkelig indtjeningsevne til at absorbere disse, medregnes et tillæg udover 8%-kravet, hvis basisindtjeningen er mindre end 1% af bankens samlede udlån og garantier, jf. Finanstilsynets vejledning om tilstrækkeligt kapitalgrundlag og solvensbehov for kreditinstitutter. Indtjeningsrisici stresses yderligere i bankens interne stresstest.

Udlånsvækst

For at tage højde for, at en høj udlånsvækst kan påføre banken en overnormal kreditrisiko, medregnes et tillæg for udlånsvækst i solvensbehovet, hvis banken forventer en udlånsvækst på over 10% for det kommende år. PenSam Bank realiserede i 2017 en vækst i udlånet på 14,7%. Bankens forretningsplan giver ikke anledning til at indregne et tillæg for udlånsvækst i solvensbehovet det kommende år. Vækstrisici medtages i bankens interne stresstest som en stigning af kreditrisikoen.

Solvensbehov

Ovennævnte risikokilder vurderes at være dækkende for, at solvensbehovet opgøres på passende forsigtig vis samt at opgørelsen lever op til kravene i Finanstilsynets vejledning om tilstrækkeligt kapitalgrundlag og solvensbehov for pengeinstitutter.

Opgørelsen af PenSam Bank's solvensbehov opdelt på de forskellige risikokilder fremgår af tabel 5.

Tabel 5. Solvensbehov opdelt på risikoområder, ultimo 2018

Risikoområde	Tilstrækkelige Kapitalgrundlag (mio. kr.)	Solvens- behov (%)
Lovpligtige minimumskrav	117,5	8,0%
Tillæg for:		
- Kreditrisici	5,9	0,4%
- Markedsrisici	5,6	0,4%
- Indtjeningsrisici	5,7	0,4%
- Vækst	0,0	0,0%
- Operationelle risici	2,7	0,2%
- Likviditetsrisici	0,0	0,0%
<i>I alt</i>	<i>137,7</i>	<i>9,4%</i>

Som det fremgår af tabellen, er det (foruden 8%-kravet) primært kreditrisici og markedsrisici, der er betydende for solvensbehovet. Det tilstrækkelige kapitalgrundlag er således fastsat ud fra det individuelle solvensbehov, der er større end både minimumssolvenskravet og det lovpligtige solvenskrav. Banken har ikke et

solvenskrav som følge af påbudte foranstaltninger.

3.4. Solvensoverdækning

PenSam Bank's kapitalgrundlag og solvens fremgår af tabel 6.

Tabel 6. Kapitalforhold, ultimo 2018.

Kapitalgrundlag efter fradrag, mio. kr.	249,0
Tilstrækkelige kapitalgrundlag, mio. kr.	138,7
Kapitalprocent	17,0%
Solvensbehov	9,4%
Kapitalbevaringsbuffer	1,875%
Kontracyklisk buffer	0%
NEP-krav	0%
Solvensoverdækning	5,7%

PenSam Bank har pr. 31.12.2018 opgjort solvensoverdækningen til 5,7% ud fra et solvensbehov på 9,4% og kapitalbevaringsbuffer på 1,875%. Da banken alene har krediteksporeringer i Danmark, andrager den kontracykliske buffer 0% ved udgangen af 2018. Med den store udlånsvækst i 2018 forventes en forbedret indtjeningsevne i 2019 og sammen med en moderat og balanceret vækst fremover anses overdækningen som tilstrækkelig stor i forhold til at imødekomme indfasningen af kapitalbevaringsbufferen og krav til nedskrivningsegne passiver samt aktivering af den kontracykliske buffer. Kapitalgrundlaget vurderes således tilstrækkeligt til at imødekomme fremtidige risici.

3.5. Gearing

Udover ovennævnte særlige risikoområder, følges udviklingen i Bankens gearing løbende. Bankens bestyrelsen har besluttet at risiko for overdreven gearing skal være uvæsentligt og at gearingsgraden derfor skal ligge over 10%. Gearingsgraden ligger i december 2018 på 12,2% og da gearings-

graden har historisk ligget stabil over 10% indgår gearingsrisiko på nuværende tidspunkt ikke i vurderingen af særlige risici.

4. Kreditrisiko

Kreditrisikoen er PenSam Bank's væsentligste risikoområde, og er risikoen for at banken lider tab som følge af, at en udlånskunde eller en anden modpart misligholder sine forpligtelser. Herunder hører koncentrationsrisiko, hvilket er den risiko der opstår, når udlånsvolumen er koncentreret på eksempelvis få store enkeltengagementer.

4.1. Kreditpolitik

PenSam Bank har en kreditpolitik, hvori der redegøres for bl.a. kreditvurderings- og kreditgivningsprincipper samt, hvilken sikkerhedsstillelse banken kan modtage. Kreditpolitikken bliver løbende justeret i forhold til de samfundsmæssige konjunkturer. Minimum en gang årligt bliver kreditpolitikken revideret og godkendt af bestyrelsen.

PenSam Bank yder som hovedregel alene lån og kreditter til private kunder. Kundegruppen omfatter hovedsagelig kunder med FOA tilknytning og herudover familie- og husstandsmedlemmer samt relevante kunder uden FOA tilknytning. Dette medfører en vis kreditrisikokoncentration på kundesiden, idet størstedelen af kunderne i PenSam Bank har ensartede beskæftigelses- og overenskomst-mæssige forhold. Det er dog vurderingen, at denne koncentration ikke er til ugunst.

Med henblik på at begrænse bankens tabsrisiko er der fastsat specifikke interne regler for størrelsen af enkelte engagementer og summen af store engagementer, jf. de til enhver tid gældende politikker, retningslinjer og forretningsgange som beskrevet i Bekendtgørelse om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. Der foretages løbende en vurdering af samtlige engagementer, og endvidere vurderes alle engagementer i forbindelse med låneansøgninger og enhver ændring, der har indflydelse på kundens betalingsevne og/eller -vilje.

Bankens politik ved overtagelse af engagementer er - i det omfang banken bliver vidende herom - at der ikke indgås aftaler med potentielle kunder, hvorpå andre pengeinstitutter har enten realiseret tab eller foretaget individuelle nedskrivning.

Bankens retningslinjer angiver, i hvilket omfang direktionen er bemyndiget til at yde lån, garantier mv. Retningslinjerne justeres jævnlige og er videredelegeret til de enkelte disponerende medarbejdere i form af bl.a. forretningsgange og bevillingsbeføjelser for henholdsvis handelsbeholdningen og kreditgivning.

4.2. Styring af kreditrisici

Ved etablering af engagementer eller forhøjelse af engagementer med kunder, skal banken ved en tilbundsående kreditvurdering dokumentere, at kunden er kreditværdig. Det vil sige, at kunden har såvel evne som vilje til, at opfylde nuværende og fremtidige forpligtelser over for banken. PenSam Bank indgår som hovedregel ikke engagementer, der indebærer kreditrisici med personer, som er registreret i RKI Kreditinformation eller i kort- og checkmisbruger-kartoteket.

For at estimere kundernes kreditmæssige adfærd benytter Banken en adfærdsscoringsmodel udviklet af BEC. Modellen anvendes i forbindelse med beregningen af de nedskrivninger og indgår som et centralt element i forhold til kunderådgivernes kreditgivning. Det sidste betyder, at modellen er med til at ensarte forudsætningerne for tildeling af kredit, hvilket forstærker kreditstyringen i banken.

Et vigtigt element i BECs klassifikationsmodel er den løbende overvågning af kundernes migrationer mellem forskellige risikoklasser, og i den henseende er banken særligt opmærksom på kunder, hvis kreditværdighed er forværret i en given måned. PenSam Bank anvender endvidere en ansøgningsscoremodel som rådgiverværktøj for nye kunder med mindre kreditengagementer. Modellen medvirker, ligesom adfærdsscoringsmodellen, til at ensarte forudsætningerne for tildeling af kredit og forstærker dermed kreditstyringen i banken. I overensstemmelse med de til enhver tid gældende politikker, retningslinjer og forretningsgange, rapporteres der løbende til direktionen og bestyrelsen om bankens største kreditengagementer og overtræk. Endvidere rapporteres der løbende på ud-

viklingen i boniteten i den samlede udlånsportefølje.

Én gang årligt afholdes aktivgennemgang af signifikante udlån. Her gennemgås værdiansættelsen af bankens største udlånsengagementer, og der rapporteres om alle engagementer større end 1,7 mio. kr. Gennemgangen foretages typisk i slutningen af 1. halvår, hvor kunderne har modtaget årsopgørelsen samt bl.a. værdiansættelse af andelsboliger mv.

4.3. Sikkerheder

PenSam Bank benytter sig kun af pant som sikkerhedsstillelse. Der tages sikkerhed i ejerpantebreve ved fast ejendom, mens der ved lån til bil og andelsbolig sker registrering af sikkerheden i henholdsvis bil- og andelsboligbogen.

4.4. Modpartsrisiko

PenSam Bank har i lovens forstand ingen store engagementer og ønsker som udgangspunkt ikke at indgå engagementer med kreditrisici, der overstiger 2% af kapitalgrundlaget. I PenSam Bank's bevillings-

proces og i den almindelige engagementsovervågning tages der højde for den beregnede eksponeringsværdi, således at det sikres, at denne ikke overstiger den bevilgede kreditgrænse på modparten.

På investering af overskudslikviditeten ønsker PenSam Bank at være et pengeinstitut med en lav kompleksitet og en konservativ risikoprofil, så overskudslikviditeten er værdisikker og ikke udsætter egenkapitalen for risiko for større tab. Det ønskede risikoniveau afspejler sig i de rammer og beføjelser som bestyrelsen har videredelegeret.

Modpartsrisikoen skal så vidt muligt minimeres igennem begrænset kontantindestående i banker og der er udstedt rammer om den maksimale andel, der må placeres i de enkelte pengeinstitutgrupperinger.

4.5. Eksponeringer med kreditrisiko

I nedenstående tabeller vises en dekomponering samt løbetidsfordeling af bankens eksponeringer med kreditrisiko.

Tabel 7. Eksponeringer med kreditrisiko, inkl. ikke-balanceførte poster, fordelt på eksponeringskategorier, ultimo 2018.

Alle beløb i t. kr.	Uvægtet	Vægtet
Eksponeringer mod centralregeringer eller centralbanker	49.023	0
Eksponeringer mod institutter	110.505	38.926
Eksponeringer mod erhvervsvirksomheder m.v.	97.898	97.148
Eksponeringer mod detailkunder	1.325.906	993.908
Eksponeringer sikret ved pant i fast ejendom	94.293	70.720
Eksponeringer hvorpå der er restance eller overtræk	4.833	6.026
Eksponeringer mod aktier	723	723
Andre eksponeringer	1.025	1.025
<i>I alt</i>	<i>1.684.206</i>	<i>1.208.475</i>

Tabel 8. Eksponeringer med kreditrisiko efter nedskrivninger og før hensyntagen til virkninger af kreditrisikoreduktion, ultimo 2018.

Alle beløb i mio. kr.	Uvægtet	Vægtet
Poster uden for handelsbeholdningen	1.400,3	982,5
Ikke-balanceførte poster	283,9	226,0
<i>Poster i alt med kreditrisiko</i>	<i>1.684,2</i>	<i>1.208,5</i>

Tabel 9. De samlede eksponeringers restløbetider, ekskl. ikke-balanceførte poster, ultimo 2018. Alle beløb i t. kr.

	Anfordring	0-3 mdr.	3 mdr.–1 år	1-5 år	Over 5 år
Eksponering mod centralregeringer eller centralbanker	49.023	0	3.662	0	0
Eksponeringer mod institutter	110.505	0	0	0	0
Eksponeringer mod erhvervsvirksomheder m.v.	2.428	0	0	0	35.519
Eksponeringer mod detailkunder	18.140	37.489	107.583	457.323	488.819
Eksponeringer sikret ved pant i fast ejendom	1.345	2.779	7.976	33.906	36.241
Eksponeringer hvorpå der er restance eller overtræk	79	163	469	1.992	2.129
Eksponeringer mod aktier	0	0	0	0	723
Andre eksponeringer	1.025	0	0	0	0
I alt	182.545	40.432	119.690	493.222	563.431

4.6. Nedskrivninger på udlån

PenSam Bank benytter sig ikke af overgangsordning, men har implementeret de nye IFRS9 regnskabsregler primo 2018. De nye reglerne betyder, at der nu nedskrives på baggrund af de forventede kredittab, hvor der hidtil har været nedskrevet på baggrund af indtrufne tab ved konstatering af objektiv indikation på værdiforringelse (OIV).

Det forventede tab er beregnet som en funktion af PD (sandsynlighed for misligholdelse), EAD (eksponeringsværdi ved misligholdelse) og LGD (tab ved misligholdelse), hvor der er indarbejdet fremadsku-

ende informationer, der repræsenterer ledelsens forventninger til den fremadrettede udvikling.

Alle udlån opdeles i tre grupper ved beregning af værdiforringelse og placeres i henholdsvis stadie 1, 2 eller 3 afhængigt af risikoen for kredittab.

Nedskrivningsmodellen indebærer, at et udlån på tidspunktet for første indregning nedskrives med et beløb svarende til det forventede kredittab i 12 måneder (stadie 1). Sker der efterfølgende en betydelig stigning i kreditrisikoen i forhold til tidspunktet for første indregning, nedskrives aktivet

med et beløb svarende til det forventede kredittab i udlånets restløbetid (stadie 2). Hvis aktivet konstateres værdiforringet (stadie 3), nedskrives aktivet uændret med et beløb svarende til det forventede kredittab i aktivets restløbetid. Udgangspunktet er 100 pct. nedskrivning, men denne kan reduceres baseret på individuel vurdering.

Individuel nedskrivning foretages primært på nødlidende eller misligholdte engagementer. Den hyppigst fyldstgjorte indikation til individuel nedskrivning er misligholdelse af afdragsbetalingerne. Herudover giver eksempelvis dødsfald eller gældssaning ligeledes anledning til en OIV-markering. Størrelsen på den individuelle nedskrivning beregnes med udgangspunkt i en individuel vurdering af kundens betalingsevne og -vilje.

Nedskrivningsberegningen sker i et system/set-up, der er udviklet og teknisk vedligeholdt af BEC. Her er der indlagt bankens kriterier for, hvornår der er sket en betydelig stigning i kreditrisikoen, og aktivet derfor skifter fra stadie 1 til stadie 2. Den definition af kreditforringet og misligholdel-

se, som banken anvender ved målingen af det forventede kredittab og ved overgang til stadie 3, stemmer overens med den definition, der anvendes til interne risikostyringsformål, ligesom definitionen er tilpasset kapitalkravsforordningens (CRR) definition på misligholdelse. Modelberegningen suppleres med regulering fra et fremadskuen- de, makroøkonomisk modul, der er udviklet og vedligeholdt af LOPI.

Alle foretagne nedskrivninger indgår i resultatopgørelsen under posten 'Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender mv.'. I 2018 udgjorde de samlede nedskrivninger 0,3% af udlåns- og garantiporteføljen i sammenligning med 0,4% i 2017.

Da PenSam Bank er en bank med hovedsageligt privatkunder, ydes generelt ikke erhvervsmæssige lån. Branchefordelingen foretages efter en eventuel momsregistrering hos privatkunderne, som den afspejles via opdateringer fra CPR-registret. I tabel 10 nedenfor er vist branchefordelingen af udlån, hvorpå der er foretaget individuelle nedskrivninger/hensættelser.

Tabel 10. Misligholdte og værdiforringede fordringer fordelt på brancher, ultimo 2018.

	Udlån og garanti- debitorer, hvor der er foretaget ned- skrivninger/ hensættelser	Individuelle nedskrivninger/ hensættelser ultimo året	Udgiftsførte beløb vedr. værdireguleringer og nedskrivninger i løbet af perioden
Alle beløb i t. kr.			
Offentlige myndigheder	0	0	0
Erhverv	0	0	0
Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	0	0	0
Industri og råstofudvinding	0	0	0
Energiforsyning	0	0	0
Bygge og anlæg	0	0	0
Handel	0	0	0

14

Transport, hoteller og restauranter	0	0	0
Information og kommunikation	0	0	0
Finansiering og forsikring	0	0	0
Fast ejendom	0	0	0
Øvrige erhverv	0	0	0
I alt erhverv	0	0	0
Private	28.972	21.884	4.120
<i>I alt</i>	<i>28.972</i>	<i>21.884</i>	<i>4.120</i>

Idet regnskabspraksis for nedskrivninger og tilgodehavender er ændret pr. 01.01.2018 er der ikke udarbejdet sammenligningstal for 2017. Ændringerne vedrørende værdiforringede fordringer er sammenfat i Tabel 11, 12 og Tabel 13 for henholdsvis udlån og garantier.

Tabel 11. Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender til amortiseret kostpris, ultimo 2018.

Alle beløb i t. kr.	2018
Akkumulerede nedskrivninger/hensættelser primo på udlån og garantidebitorer (A)	27.667
Bevægelser i året	
Nedskrivninger/hensættelser i årets løb (1)	17.307
Tilbageførsel af nedskrivninger/hensættelser foretaget i tidligere regnskabsår (2)	12.661
Endeligt tabt (afskrevet) tidligere individuelt nedskrevet/hensat (3)	4.120
Akkumulerede nedskrivninger/hensættelser ultimo på udlån og garantidebitorer (B: A+1-2-3)	28.193

I stedet for de tidligere gruppevise nedskrivninger er nedskrivninger nu inddelt i stadier baseret på deres kreditkvalitet. Tabel 12 viser opdeling af poster i Tabel 11 per stadiet

Tabel 12. Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender til amortiseret kostpris opdelt i stadier, ultimo 2018.

Alle beløb i t. kr.	stadie 1	stadie 2	stadie 3
(A):	2.543	3.703	21.241
(1):	1.657	2.378	13.272
(2):	1.149	2.702	8.810
(3):	0	0	4.120
(B: A+1-2-3):	3.051	3.379	21.764

Tabel 13. Hensættelser til tab på garantier og uudnyttede kredittilsagn, ultimo 2018.

Alle beløb i t. kr.	2018
Akkumulerede nedskrivninger/hensættelser primo på udlån og garantidebitorer (A)	285
Bevægelser i året	
Nedskrivninger/hensættelser i årets løb (1)	553
Tilbageførsel af nedskrivninger/hensættelser foretaget i tidligere regnskabsår (2)	216
Endeligt tabt (afskrevet) tidligere individuelt nedskrevet/hensat (3)	0
Akkumulerede nedskrivninger/hensættelser ultimo på udlån og garantidebitorer (B: A+1-2-3)	622

5. Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for tab som følge af udvikling i priser, kurser mv. på rentemarkedet. Som nævnt tidligere, består markedsrisikoen i PenSam Bank hovedsageligt af renterisiko.

5.1. Markedsrisikopolitik

PenSam Bank er karakteriseret ved at have et stort indlånsoverskud, som primært er placeret i fondsaktiver, jf. bankens investeringspolitik. Investeringspolitikken og de dertil hørende retningslinjer er godkendt af bestyrelsen og fastlægger rammer for de investeringsaktiver Banken kan disponere i.

PenSam Bank ønsker at have en konservativ risikoprofil på investering af overskudslividiteten, så den er værdisikker og ikke udsætter egenkapitalen for risiko for større tab.

5.2. Styring af markedsrisici

Det strategiske niveau for markedsrisici fastsættes ud fra den strategiske porteføljesammensætning, samt det definerede benchmark. Bestyrelsen har vedtaget en ramme for den samlede renterisiko i procent af kapitalgrundlaget, som banken må have på investeringsaktiverne. Investeringsstrategien fastlægger afledt derfra rammer for varighed og kreditspænd i porteføljen.

Bankens investeringsaktiver er alle registreret i bankens fondsstyringssystem, ligesom der i performanceøje sker en skyggeregistrering i PenSam koncernens fondsadministration.

Der bliver til bestyrelsesmøderne i PenSam Bank rapporteret om udvikling på de finan-

sielle markeder, investeringer, lines mv. ifm. den almindelige ledelsesrapportering. Herudover bliver der dagligt udarbejdet oversigter over bl.a. kursbevægelser og renterisikoen på investeringsaktiverne.

5.3. Markedsrisiko indenfor handelsbeholdningen

PenSam Bank har ikke aktier eller valuta-positioner i handelsbeholdningen, så markedsrisikoen indenfor handelsbeholdningen henføres alene til renterisiko. Dog holder banken enkelte sektoraktier udenfor handelsbeholdningen, jævnfør afsnit 5.4.

Renterisikoen udtrykker tabspotentialet på obligationsbeholdningen samt fastforrentede mellemværender ved en rentestigning på 1%-point. Der regnes løbende renterisiko på investeringsaktiverne, og denne holdes op mod renterisikoen på indlånsoverskuddet. Renterisikoen på investeringsaktiverne beregnes både ved hjælp af Finanstilsynets fradragsfaktorer samt med korrigerede og konveksitetsjusterede varigheder. Renterisikoen kapitaldækkes i det lovpligtige solvenskrav.

Som det fremgår af tabel 14, udgjorde renterisikoen 10,6 mio. kr. ultimo 2018 svarende til 4,3% af kapitalgrundlaget.

Tabel 14. Renterisiko ultimo 2018.

	Renterisiko (t. kr.)
DKK	10.647

Solvensbehov for risici under markedsrisikoområdet fremgår af tabel 15 nedenfor.

Tabel 15. Opgørelse af solvensbehov på markedsrisikoområdet, ultimo 2018.

Alle beløb i t. kr.	Solvenskrav (vægtet beløb)
Poster med positionsrisiko:	
Gældsinstrumenter	10.647
Aktier mv.	0,0
Råvarer	0,0
Poster med valutarisiko:	
Valutapositioner	0,0

5.4. Markedsrisiko udenfor handelsbeholdningen

Renterisiko udenfor handelsbeholdningen

PenSam Bank er ikke eksponeret mod renterisiko uden for handelsbeholdningen, da alt rentebærende ind- og udlån er variabelt forrentet. Banken er heller ikke eksponeret mod basisrisiko.

Eksponeringer i aktier mv. der ikke indgår i handelsbeholdningen

PenSam Bank har i samarbejde med andre pengeinstitutter erhvervet aktier i en række sektorselskaber. Disse sektorselskaber har til formål at understøtte pengeinstitutterne. PenSam Bank påtænker ikke at sælge disse aktier, idet en deltagelse i disse sektorselskaber anses for nødvendig for at drive pengeinstituttet. Aktierne indgår derfor ikke i handelsbeholdningen.

6. Operationel risiko

Operationel risiko er risikoen for økonomiske tab som følge af uhensigtsmæssige eller mangelfulde interne procedurer, menneskelige eller systemmæssige fejl, eller som følge af eksterne begivenheder inklusive juridiske risici.

6.1. Politik for operationel risiko

Bestyrelsen har vedtaget politik og retningslinjer for operationelle risici, som sætter rammerne for arbejdet med de operatio-

nelle risici, herunder definitionen af de operationelle risici.

6.2. Styring af operationelle risici

Alle operationelle hændelser indberettes og opsamles i et centralt system. Dette gælder også for hændelser, som kunne have udløst væsentlige tab, men ikke gjorde det (nærved tab). De registrerede hændelser indgår løbende i risikovurderinger, vurderinger af kontrolmiljøet samt i kapitalberegningerne for de operationelle risici.

Banken har outsourcet udvikling, drift og vedligeholdelse af informationsteknologi til BEC, mens it-netværk hovedsageligt er outsourcet til KMD. Herudover foretages en del af de administrative forhold i samarbejde med PenSam A/S. Der er fuld funktionsadskillelse.

7. Likviditetsrisiko

Ved likviditetsrisiko forstås risikoen for, at Bankens omkostninger ved fremskaffelse af likviditet stiger uforholdsmæssigt meget samt at banken ikke har den fornødne likviditet til at opfylde målsætningerne i forretningsplanen og ultimativt ikke kan overholde sine betalingsforpligtelser.

7.1. Politik for likviditetsrisiko

Bankens likviditetspolitik og de dertil hørende retningslinjer fastsætter grænser for likviditetsoverdækningen, som til enhver tid skal være betryggende stor i forhold til de

lovmæssige krav. Politikken har desuden til formål at sikre, at den fornødne likviditet til at opretholde forretningsmodellen altid er til stede. Banken ønsker alene at være finansieret ved indlån, hvilket kræver en solid likviditetsoverdækning. Derfor er der fastlagt rammer for likviditetsoverdækning både på kort og langsiget og både i budgetterede og stressede scenarier.

7.2. Styring af likviditetsrisiko

Banken har som følge af et forholdsvist stort indlånsoverskud en stor overdækning af likviditet, og likviditetsstyring er tilrettelagt med henblik på at sikre den fornødne likviditet til opfyldelse af de langsigtede mål.

Der gennemføres løbende stresstest af Bankens likviditet på 12-måneders sigt, og der foretages mindst én gang årligt en omfattende stresstest af den langsigtede likviditetssituation.

Der sker endvidere løbende overvågning af likviditetssituationen, idet der rapporteres månedligt på Bankens opfyldelse af LCR likviditetskravet samt andre rammer fastlagt for likviditetsområdet. Endeligt opgøres Bankens likviditetspositioner på daglig basis.

Bestyrelsen har vedtaget en genopretningsplan for likviditet, som definerer konkrete tiltag, der kan genoprette Bankens likviditetssituation i tilfælde af at grænserne for likviditetsoverdækningen overskrides.

8. Anvendelsesområde

PenSam Bank A/S
Jørgen Knudsens Vej 2
Postboks 282
3520 Farum
CVR-nr. 13 88 46 76
Hjemsted Furesø, Danmark

Moderselskab:

PenSam Holding A/S

CVR-nr. 12 62 95 32

Hjemsted Furesø, Danmark.

Banken er et datterselskab uden egne døtre – der foretages derfor ingen konsolidering.